

Democracia directa nos Estados liliputienses de Europa?

Description

Na actualidade, en numerosas sociedades do mundo estase abrindo o debate sobre a necesidade do afondamento na democracia directa. Nos estudos sobre este tipo de democracia, esta é habitualmente definida como o proceso no que os cidadáns toman decisións por eles mesmos sen institucións representativas (Hague, Harrop e Breslin, 1998, 21). Así mesmo, nos estudos sobre a democracia tense valorado o tamaño dos países como un determinante importante sobre a calidade da democracia (Diamond e Tsalik, 1999); menos se di sobre a democracia directa, como se verá a continuación.

Na actualidade, en numerosas sociedades do mundo estase abrindo o debate sobre a necesidade do afondamento na democracia directa. Nos estudos sobre este tipo de democracia, esta é habitualmente definida como o proceso no que os cidadáns toman decisións por eles mesmos sen institucións representativas (Hague, Harrop e Breslin, 1998, 21). Así mesmo, nos estudos sobre a democracia tense valorado o tamaño dos países como un determinante importante sobre a calidade da democracia (Diamond e Tsalik, 1999); menos se di sobre a democracia directa, como se verá a continuación.

Neste eido, a análise dos microestados é un elemento de interese. Anckar (2004) analiza todos os microestados existentes en 1999 clasificándoos segundo uns criterios: a) se son democráticos ou non; b) a súa poboación; c) a existencia dunha antiga metrópole colonial; d) se son Estados insulares ou non.

Deste estudo aquí referirémonos aos datos dos microestados europeos, que son os seguintes:

Andorra: é clasificado como unha democracia de 67.000 habitantes que non estaba vencellada a metrópole algunha e non é insular.

Chipre: tamén é unha democracia de 758.000 cidadáns que foi dependente do Reino Unido e é insular.

Islandia: é un Estado democrático de 276.000 persoas que dependeu de Dinamarca como illa.

Liechtenstein: Estado democrático situado no centro de Europa, conta con 32.000 habitantes e non ten unha dependencia histórica colonial, ademais de estar rodeado por fronteiras terrestres.

Luxemburgo: feito semellante sucede neste Estado democrático de 437.000 habitantes que non ten un pasado de relación colonial e está rodeado de fronteiras continentais.

Malta: é unha democracia liberal de 392.000 habitantes que ten unha pasado de sometemento colonial co Reino Unido como illa no medio do Mar Mediterráneo.

Mónaco: este microestado da costa mediterránea considérase unha democracia de 32.000 habitantes sen pasado colonial e se ben ten fronteiras marítimas non é un Estado insular.

San Mariño: este país de corte democrático ten 27.000 habitantes, e estando rodeado das fronteiras terrestres italianas, non ten unha pasado colonial deste último.

Cidade do Vaticano: este Estado destaca entre o resto por ser o único microestado europeo de corte non democrática. Con 1.000 habitantes ten unha forte relación de dependencia actual e pasada con Italia e, se ben está preto da costa, non é insular.

Co obxecto de analizar a calidade das democracias directas destes Estados, Anckar estuda os principais elementos deste tipo de democracia, que son, dende unha perspectiva anglosaxona, a iniciativa popular, o referendo e *recall*, que exclúe

na análise por ser pouco usual.

Cómpre anotar que no caso do referendo fai unha distinción. Por un lado está o referendo constitucional, referendo necesario constitucionalmente para modificar a propia Constitución. Por outro, o *policy vote*, que é cando o poder lexislativo ou outra autoridade institucional propón á poboación votar en contra ou a favor dunha proposta. O resultado é o seguinte:

Andorra e Liechtenstein tiveron iniciativas populares, así como referendos constitucionais e *policy vote*. San Mariño tamén tivo iniciativa popular, mais non referendo constitucional pero sí *policy vote*.

Luxemburgo non tivo iniciativa popular pero sí referendo constitucional e *policy vote*. Malta tampouco celebrou iniciativas popular, pero sí referendo constitucional aínda que non *policy vote*. No caso de Islandia tampouco celebrou iniciativas populares nin referendo constitucional, pero sí *policy vote*. Por último, Chipre, Mónaco e Vaticano, non celebraron nin iniciativas populares, nin referendo constitucional, nin tampouco *policy vote*.

Estes resultados dispersos, onde atopamos casos en practicamente cada opción posible, é coherente nunha comparación cunha literatura que non ten consenso sobre o fornecemento que pode ter o *small-size* coa democracia. Por unha banda, as estatísticas e os datos agregados de N-grande poñen de manifesto que os pequenos Estados son máis democráticos que os grandes. Mais os estudos cualitativos e de caso resaltan o obstrucionismo que o pequeno causa sobre a democracia.

Ante esta diverxencia pode suscitarse a hipótese de que a política dos microestados está caracterizada por una converxencia de institucións políticas democráticas e una realidade política moito menos democrática, que non pode ser capturada pola estatística que se centra nos aspectos formais^[1].

Pode semellar, como di Lijphart (1992, 25) que as persoas encargadas de deseñar e fornecer o sistema democrático teñen moitos freos á súa liberdade de elección podendo deseñar un sistema institucional democrático, mais véndose este freado polas tradicións establecidas e o conservadorismo institucional. Destaca o caso de Liechtenstein que conta con instrumentos para a democracia directa mais non son tan empregados como na veciña Suíza (Marxer, 2007).

Diciámos antes que os estudos cualitativos e de caso poñían de manifesto o freo existente que o pequeno causa sobre a democracia. Corzo (2002) di que en situacións semellantes para favorecer a participación política recórrase ás relacións clientelares, como por exemplo sucede de xeito habitual en San Mariño (Veenendaal, 2011), impulsando o desenvolvemento “como se ha demostrado en los estudios realizados en sociedades democráticamente consolidadas (EE.UU., Canadá, Islandia, España, etc)”. De feito, Corzo cita un microestado como é Islandia que certamente ten unha forte compoñente clientelar (Indridason, 2005; facendo referencia a Ásgeirsson 1988; Bragadóttir 1992; Kristinsson 1996, 2001). Mais esta tese non é compartida e vese como unha práctica política case universalmente denostada (Prieto, Seixas, Rego e Balboa, 1997) e rexeitada (Gilsenan, 1977).

En definitiva, se queremos mellorar os sistemas de democracia directa aprendendo doutras experiencias, mirar cara os microestados europeos pode confundirnos na actualidade, polo que cómpre seguir realizando estudos empíricos e análises teóricas para clarificar a súa situación.

CITAS:

(1) “Against Patron-Client Relations”, Michael Gilsenan, *Patrons and Clients in Mediterranean Societies*, Londres: Duckworth, 1977, pp. 167-183

BIBLIOGRAFÍA:

“A theory of coalitions and clientelism: Coalition politics in Iceland, 1945–2000”, Indridi Indridason, *European Journal of Political Research*, 44, 2005, pp. 439–464

“Comparative government and politics”, Hague, Harrop, e Breslin, Londres: Macmillan Press, 1998

“Direct Democracy in Microstates and Small Island States”, Dag Anckar, *Reino Unido: World Development*, vol.32, 2, 2004,

pp. 379-390

“Global Overview of Direct Democracy in selected Regions of the World – Liechtenstein”, Marxer Wilfried, Marburg: IRI, 2007, 295-299

“Parliamentary versus presidential government” Lijphart, Oxford: Oxford University Press, 1992

“Poder local, elites e cambio social na Galicia non urbana”, Lorenzo Fernández, Xosé Nuñez, Xosé Artiaga, Aurora Rego e Xesús Balboa, Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela / Parlamento de Galicia, 1997

“Size and democracy: the case for decentralization”, Diamond e Tsalik, Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1999

“The Economic Crisis and the Republic of San Marino: A Comparative Case Study”, Veenendaal, paper presentado no sexto ECPR General Conference, Reykjavik, 25-27 agosto 2011

[1] “Democracy in microstates: why small ness does not produce a democratic political system”, Wouter P. Veenendaal, Democratization, 2013, p.5

APARTADO TEMÁTICO GEOGRÁFICOS

Europa

ETIQUETAS

Europa Gobernanza Democracia Microestados Representatividade

IDIOMA

Galego

Date Created

Novembro 4, 2016

Meta Fields

Autoria : 4091

Data publicación : 2016-11-04 00:00:00